

**Adroddiad Asesu Effaith
ar y Gymuned,
Ansawdd a Safonau Addysg,
Trefniadau Teithio,**

**Ysgol Chwilog, Ysgol Bro Llew, Ysgol
Llanllechid**

- Gorffennaf 2022

ADRODDIAD ASESU EFFAITH AR Y GYMUNED	
1.	CYFLWYNIAD
2.	YSGOL CHWILOG
3.	YSGOL BRO LLEU
4.	YSGOL LLANLLECHID
5.	CRYNODEB
ADRODDIAD ASESU ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG	
1.	YSGOL CHWILOG
2.	YSGOL BRO LLEU
3.	YSGOL LLANLLECHID
4.	CASGLIAD
ASESIAD EFFAITH AR DREFNIADAU TEITHIO	
1.	POLISI CLUDIANT CYNGOR GWYNEDD
2.	Y SEFYLLFA BRESENNOL
3.	CASGLIAD

Adroddiad Asesu Effaith Ar Y Gymuned Ysgol Chwilog, Ysgol Bro Lleu ac Ysgol Llanllechid

1. CYFLWYNIAD

Yn ystod Tymor yr Haf 2021 bu i gyrff llywodraethol 3 ysgol a'u aelodau lleol gysylltu efo'r Adran Addysg yn pryderu am ddiffyg capasiti yr ysgolion hynny i gyfarch y cynnydd mewn niferoedd dysgwyr yn sgil datblygiadau tai o fewn eu dalgylchoedd naturiol, sef Ysgol Llanllechid, Ysgol Bro Lleu ac Ysgol Chwilog.

Gwelwyd cyfle i gyflwyno cais am Grant Cyfalaf y Gymraeg i geisio ymateb i sefyllfaoedd yr ysgolion hyn, gan becynnu'r cais o amgylch cymunedau o arwyddocâd ieithyddol (cymunedau dros 70% o siaradwyr Cymraeg).

Drwy gyfrwng y cais hwn, mae'r Adran Addysg yn awyddus i gefnogi datblygiadau economaidd, tai a mentrau cymdeithasol mewn rhai cymunedau o arwyddocâd ieithyddol yn y sir, drwy gynyddu capasiti'r ysgolion mewn ymateb i'r twf yn y boblogaeth yn sgil y datblygiadau hyn. O blethu'r holl elfennau adfywio cymunedol hyn yn gelfydd ynghyd, gall greu seilwaith gadarn ar gyfer y cymunedau hyn, gan greu'r amodau gorau un i'r iaith Gymraeg a ffyniant y cymunedau.

2. YSGOL CHWILOG

Mae Cod Trefniadaeth Ysgolion yn nodi bod rhaid cynnal proses statudol os yn '*ehangu safle ysgol (ac eithrio ysgolion meithrin ac ysgolion arbennig), a fyddai'n cynyddu capasiti'r ysgol gan o leiaf 25% neu 200 o ddisgyblion, o gymharu â capasiti'r ysgol ar y dyddiad priodol. Wrth benderfynu ar gynnydd mewn capasiti, rhaid ystyried pob achos o ehangu ysgol sydd wedi digwydd ers y dyddiad priodol ynghyd â'r gwaith ehangu arfaethedig.*

Gan fydd ychwanegu dosbarth i Ysgol Chwilog yn cynyddu y capasiti i 95, sydd yn gynnydd o dros 25% o'r 65, sef capasiti'r ysgol ar y dyddiad priodol yn yr achos yma, mi fydd angen cynnal trefn statudol cyn gallu gwneud unrhyw addasiadau fydd yn arwain at gynyddu capasiti yr ysgol.

2.1 Yr Ysgol

Mae Ysgol Chwilog wedi ei lleoli yng nghanol pentref Chwilog sydd rhwng Y Ffôr a Chricieth. Mae gan yr Ysgol gapasiti meithrin i blwyddyn 6 o 74, gyda 76 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed yn mynychu'r ysgol ar hyn o bryd (Cyfrifiad Medi 2021).

Mae 3 dosbarth yn yr ysgol. Dosbarth blwyddyn meithrin, dosbarth sydd yn addysgu blynyddoedd derbyn-blwyddyn 2, a dosbarth arall sydd yn addysgu blynyddoedd 3-6.

Oherwydd datblygiadau tai newydd a'r effaith ar rhagamcanion niferoedd, rhagwelir bydd niferoedd yn yr ysgol yn cynyddu ymhellach dros y 5 mlynedd nesaf a bydd felly angen dosbarth ychwanegol.

2.2 Y Dalgylch

Mae Ysgol Chwilog wedi ei lleoli yng nghanol Pentref Chwilog, sydd rhwng Y Ffôr a Chricieth yng Ngwynedd. Mae dalgylch yr ysgol yn cynnwys y pentref ac ardal gyfagos, sydd wedi ei lleoli rhwng dalgylchoedd Ysgolion Bro Plenydd (Y Ffor), Ysgol Abererch, Ysgol Llanystumdwy ac Ysgol Llanybi.

Mae Ysgol Chwilog wedi ei lleoli yn Nwyfor ac yn ward Llanystumdwy. Dengys data diweddaraf (cyfrifiad 2011) fod poblogaeth ward Llanystumdwy yn 2,080.

2.3 Yr Economi

Mae 1,460 o bobl rhwng 16 a 74 mlwydd oed yn byw o fewn ward Llanystumdwy. Mae 1,020 yn weithgar yn economaidd. Mae 440 o bobl yn yr un grŵp oedran yn anweithgar yn economaidd gyda 65 o'r rhain yn sâl neu'n anabl am gyfnod hir.

Mae'r math o ddiwydiant y mae'r boblogaeth yn weithgar ynddo yn amrywiol yn yr ardal, gyda'r gyfradd uchaf (13.7%) yn gweithio yn y maes Addysg.

Mae nifer o fusnesau yn weithredol yn y pentref, gan gynnwys tafarndy, swyddfa bost, a pharc carafanau.

2.4 Y Gymuned

Mae nifer o weithgareddau yn cael eu cynnal yn Chwilog, gan gynnwys;

- Cylch Meithrin
- Ysgol Sul
- Merched y Wawr
- Cymraeg i Oedolion yn Y Madryn
- Y Gymdeithas
- Clwb Snwcer
- Eisteddfod Flynyddol
- Gweithgareddau Ffitrwydd
- A gweithgareddau amrywiol eraill yn y Ganolfan

Yn ogystal, mae nifer o gyfleusterau yn y pentref, gan gynnwys Capel Siloh a Chapel Uchaf, Neuadd Bentref, Swyddfa Bôst, Cigydd, Tafarn a Pharc Chwarae Plant.

2.5 Crynodeb o ddefnydd yr ysgolion y tu allan i oriau craidd yr ysgol

Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)	
Aelwyd yr Urdd	✓
Dramâu	
Grwpiau Gwirfoddol	
Bore/Noson Goffi	✓

Arwerthiant Cymunedol	✓
Llyfrgell Gymunedol	
Ymarfer Côr	
Cymraeg i Oedolion	✓
Cyfarfod Cyngor Tref/Gymuned	
Cylch/Ysgol Feithrin	✓
Clwb/Gweithgaredd Chwaraeon	
Clwb Brechwast	✓
Clwb ar ôl Ysgol	
Clwb Diddordeb Lleol	

Ffynhonnell: Penaethiaid Mehefin 2022

2.6 Crynodeb O'r Amrywiol Gyfleusterau Sydd Yn Y Cymunedau

Mae'r wybodaeth isod wedi ei gasglu am ardal yr ysgolion sydd o dan sylw:

Canolfan Gymuned Neuadd Bentref	✓
Capel/Eglwys	✓
Trafnidiaeth Gyhoeddus	✓
Siop	✓
Caffi/Tafarn	✓
Swyddfa Bost	✓
Meddygfa/Fferyllfa	X
Llyfrgell	X
Cae Chwarae Plant	✓
Banc	X
Cartref Henoed	X
Canolfan Hamdden	X
Garej	X
Atyniad Twristaidd	X
Cylch Ti a Fi + Meithrin	✓

Ffynhonnell: Penaethiaid Mehefin 2022

2.7 Crynodeb o weithgareddau neu grwpiau y mae'r ysgol yn ymwneud yn rheolaidd a nhw:

Cylchoedd Meithrin/Ti a Fi	✓
Eisteddfodau (Lleol/Sirol/Cenedlaethol)	✓
Adrannau'r Urdd	✓
Ymweliadau a Glan Llyn / Llangrannog / Caerdydd	✓
Gweithgareddau eraill (chwaraeon, clybiau)	✓

Ffynhonnell: Penaethiaid Mehefin 2022

2.8 Amddifadedd

Mae Ward Llanystumdwy (sydd yn ardal ehangach nac arwynebedd daearyddol dalgylch ysgol Chwilog) yn y 50% o wardiau lleiaf difreintiedig yng Nghymru (rheng 1,102 allan o 1,909 o wardiau).

Mae nifer o feysydd yn llunio'r mynegai cyffredinol yma, gan gynnwys incwm, cyflogaeth, iechyd, addysg, mynediad i wasanaethau, diogelwch cymunedol, amgylchedd ffisegol a thai (gweler y tabl isod).

Nodir fod ward Llanystumdwy o fewn y 10% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru yn y maes 'mynediad i wasanaethau', h.y. amddifadedd am nad yw pobl yn gallu cael gafael ar amrywiaeth o wasanaethau sy'n cael eu hystyried yn hanfodol ar gyfer byw o ddydd i ddydd. Mae'r dangosyddion yn cynnwys cyfartaledd amseroedd teithio cyhoeddus a phreifat i nifer o wasanaethau megis siopau bwyd, meddygfa, ysgolion cynradd ac uwchradd, swyddfa bost, llyfrgell gyhoeddus, fferyllfa, canolfan hamdden ac amser teithio preifat i orsaf betrol.

Yn ogystal, mae ward Llanystumdwy o fewn y 10% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru yn y maes 'Tai'. Dangosyddion y maes hwn yw'r gyfran o bobl yn byw mewn cartrefi gorlawn (defnydd ystafelloedd gwely), a'r gyfran o bobl yn byw mewn cartrefi heb wres canolog.

Mae crynodeb isod o sut mae ward Llanystumdwy wedi ei leoli yng nghyd-destun ardaloedd eraill yng Nghymru yn ôl y Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2014):

Maes	Ranc yng Nghymru, allan o 1909 o ardaloedd. 1 = mwyaf difreintiedig 1909 = lleiaf difreintiedig	Mwyaf difreintiedig % yng Nghymru
Incwm	1,475	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Cyflogaeth	1,589	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Iechyd	1,485	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Addysg	1,460	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Mynediad i wasanaethau	152	ymlith y 10% mwyaf difreintiedig
Diogelwch cymunedol	1.339	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Amgylchedd ffisegol	1,273	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Tai	54	ymlith y 10% mwyaf difreintiedig

2.9 Cyd-destun yr ysgolion yn ôl Adroddiadau Arolygon Estyn (Ionawr 2013)

Fel rhan o adroddiadau Estyn bydd awduron yr adroddiadau, sef yr arolygwyr, yn gosod yr ysgolion o fewn cyd-destun ac yn manylu ar eu cysylltiadau cymunedol. Dyma'r cyd-destun a roddwyd i Ysgol Chwilog gan arolygwyr Estyn.

"Lleolir yr ysgol ynghanol pentref Chwilog, ger Pwllheli. Mae'n gwasanaethu'r pentref ei hun a'r ardal wledig o gwmpas.

Mae 62 o ddisgyblion ar gofrestr yr ysgol yn cynnwys plant oed meithrin. Mae'r niferoedd wedi cynyddu'n raddol dros y pum mlynedd diwethaf. Cymraeg yw prif gyfrwng iaith yr ysgol ac anelir at sicrhau bod y disgyblion yn gwbl ddwyieithog erbyn iddynt drosglwyddo i'r sector uwchradd. Mae 89% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn y cartref. Nid oes unrhyw ddisgybl o gefndir ethnig lleiafrifol yn yr ysgol ar hyn o bryd."

2.10 Gwybodaeth ystadegol yr ysgolion

Ysgol	Capasiti Llawn (D – Bl6)	Nifer ar y gofrestr Medi 2021 (D – Bl6)	Nifer o Lefydd Gwag 2021 (M – Bl6)	Categori Cyfreithiol
Chwilog	65	70	5	Ysgol gymunedol

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2021

Dengys y tabl uchod niferoedd ysgol Chwilog, o Flwyddyn derbyn i flwyddyn 6. Gwelir yn ogystal yn y tabl hwn beth yw capasiti'r ysgol, a llefydd gweigion. Mae Ysgol Chwilog yn ysgol gymunedol, ac yn addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.

2.11 Aseiad O Effaith Debygol Ar Y Gymuned

Er mwyn asesu effaith cymunedol y modelau posib, penderfynwyd greu meini prawf yn unol â argymhellion ystyriaethau aseiad cymunedol y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.

Positif	Niwtral	Negyddol
----------------	----------------	-----------------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar lechyd a llesiant	Dim newid	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Dim newid	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Dim newid	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Dim newid	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Mi fydd cynyddu y capasiti yn sicrhau digon o lefydd yn yr ysgolion ar gyfer holl blant y dalgylch a felly yn sicrhau addysg iddynt yn eu cymunedau	Positif

Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Dim newid	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Mi fydd cynyddu y capasiti yn sicrhau digon o lefydd yn yr ysgolion ar gyfer holl blant y dalgylch a felly yn sicrhau addysg iddynt yn eu cymunedau	Positif

3. YSGOL BRO LLEU

3.1 Yr Ysgol

Mae ysgol Bro Lleu wedi ei lleoli yng nghanol pentref Penygroes sydd rhwng Porthmadog a Chaernarfon.

Mae gan yr ysgol gapasiti Meithrin i Flwyddyn 6 o 180, gyda 199 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed yn mynychu'r ysgol. Mae hyn yn golygu fod yr ysgol dros gapasiti o 19 o ddisgyblion yn barod (Cyfrifiad Medi 2021).

Ar hyn o bryd mae 7 dosbarth yn yr ysgol. Un dosbarth sydd yn addysgu blwyddyn beithrin (bore a prynhawn) a derbyn, dosbarth sydd yn addysgu blwyddyn derbyn a 1. Mae blynyddoedd 2, 3 a 4 yn cael dosbarthiadau yr un. Mae blynyddoedd 5 a 6 yn cael eu addysgu gyda'u gilydd mewn 2 dosbarth.

Oherwydd datblygiadau tai newydd a'r effaith ar rhagamcanion niferoedd, rhagwelir bydd niferoedd yn yr ysgol yn cynyddu ymhellach dros y 5 mlynedd nesaf a bydd felly angen dosbarth ychwanegol.

3.2 Y Dalgylch

Mae dalgylch yr ysgol wedi ei lleoli yn Nalgylch Uwchradd Dyffryn Nantlle ac o fewn tafliad carreg i'r Ysgol Uwchradd (dros y ffordd). Mae hefyd yn cynnwys y pentref ac ardal gyfagos, ac wedi ei lleoli rhwng dalgylchoedd Ysgol Bro Llifon, Ysgol Talysarn, Ysgol Llanllyfni ac Ysgol Brynaerau.

Mae Ysgol Bro Lleu wedi ei lleoli yn Arfon ac oddi fewn ward Penygroes. Mae data diweddaraf (Cyfrifiad 2011) yn dangos fod poblogaeth ward Penygroes yn 1,793.

3.3 Yr Economi

Mae 1,297 o bobl rhwng 16 a 74 mlwydd oed o fewn ward Penygroes. Mae 867 yn weithgar yn economaidd. Mae 430 o bobl yn yr un grŵp oedran yn anweithgar yn economaidd gyda 72 o'r rhain yn sâl neu'n anabl am gyfnod hir.

Mae'r math o ddiwydiant y mae'r boblogaeth yn weithgar ynddo yn amrywiol yn yr ardal, gyda'r gyfradd uchaf (16.2%) yn gweithio yn y maes masnach manwerthu a chyfanwerthu; atgyweirio cerbydau modur a beiciau modur

3.4 Crynodeb O'r Amrywiol Gyfleusterau Sydd Yn Y Cymunedau

Mae'r wybodaeth isod wedi ei gasglu am ardal yr ysgolion sydd o dan sylw:

Canolfan Gymuned Neuadd Bentref	✓
Capel/Eglwys	✓
Trafnidiaeth Gyhoeddus	✓
Siop	✓
Caffi/Tafarn	✓
Swyddfa Bost	✓
Meddygfa/Fferyllfa	✓
Llyfrgell	✓
Cae Chwarae Plant	✓
Banc	X
Cartref Henoed	✓
Canolfan Hamdden	✓
Garej	✓
Atyniad Twristaidd	✓
Cylch Ti a Fi + Meithrin	✓

Ffynhonnell: Penaethiaid Mehefin 2022

3.5 Crynodeb o weithgareddau neu grwpiau y mae'r ysgol yn ymwneud yn rheolaidd a nhw:

Cylchoedd Meithrin/Ti a Fi	✓
Eisteddfodau (Lleol/Sirol/Cenedlaethol)	✓
Adrannau'r Urdd	✓
Ymweliadau a Glan Llyn / Llangrannog / Caerdydd	✓
Gweithgareddau eraill (chwaraeon, clybiau)	✓

Ffynhonnell: Penaethiaid Mehefin 2022

3.6 Amddifadedd

Mae Ward Penygroes yn y 50% o wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghymru (rheng 1,090 allan o 1,909 o wardiau).

Mae nifer o feysydd yn llunio'r mynegai cyffredinol yma, gan gynnwys incwm, cyflogaeth, iechyd, addysg, mynediad i wasanaethau, diogelwch cymunedol, amgylchedd ffisegol a thai (gweler y tabl isod).

Nodir fod ward Penygroes ymhlith y 30-50% mwyaf difreintiedig mewn 5 allan o'r 8 maes.

Mae crynodeb isod o sut mae ward Penygroes wedi ei leoli yng nghyd-destun ardaloedd eraill yng Nghymru yn ôl y Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2014):

Maes	Ranc yng Nghymru, allan o 1909 o ardaloedd. 1 = mwyaf difreintiedig 1909 = lleiaf difreintiedig	Mwyaf difreintiedig % yng Nghymru
Incwm	697	ymlith y 30-50% mwyaf difreintiedig
Cyflogaeth	796	ymlith y 30-50% mwyaf difreintiedig
Iechyd	867	ymlith y 30-50% mwyaf difreintiedig
Addysg	1,409	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Mynediad i wasanaethau	1,656	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Diogelwch cymunedol	794	ymlith y 30-50% mwyaf difreintiedig
Amgylchedd ffisegol	1,886	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Tai	860	ymlith y 30-50% mwyaf difreintiedig

3.7 Cyd-destun yr ysgolion yn ôl Adroddiadau Arolygon Estyn (Ionawr 2014)

Fel rhan o adroddiadau Estyn bydd awduron yr adroddiadau, sef yr arolygwyr, yn gosod yr ysgolion o fewn cyd-destun ac yn manylu ar eu cysylltiadau cymunedol. Dyma'r cyd-destun a roddwyd i Ysgol Bro Llew gan arolygwyr Estyn:

“Mae'r ysgol wedi'i lleoli ym mhentref Penygroes, sydd oddeutu wyth milltir o dref Caernarfon yng Ngwynedd.

Mae 176 o ddisgyblion rhwng 3 ac 11 oed ar gofrestr yr ysgol gan gynnwys 22 o blant meithrin rhan-amser. Maent wedi'u trefnu yn ddau ddsbarth yn ôl eu hoedran ac yn bedwar dosbarth oed cymysg. Mae'r ysgol yn derbyn disgyblion i'r ysgol yn amser llawn yn y Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn bedair oed.”

3.8 Gwybodaeth ystadegol yr ysgolion

Dengys y tabl isod niferoedd Ysgol Bro Llew, o flwyddyn derbyn i flwyddyn 6. Gwelir yn ogystal yn y tabl hwn beth yw capasiti'r ysgol, a llefydd gweigion. Mae Ysgol Bro Llew yn ysgol gymunedol, ac yn addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Ysgol	Capasiti Llawn (D – Bl6)	Nifer ar y gofrestr Medi 2021 (D – Bl6)	Nifer o Lefydd Gwag 2021 (M – Bl6)	Categori Cyfreithiol
Bro Llew	159	178	-19	Ysgol Gymunedol

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2021

3.9 Aseiad O Effaith Debygol Ar Y Gymuned

Er mwyn asesu effaith cymunedol y modelau posib, penderfynwyd greu meini prawf yn unol â argymhellion ystyriaethau aseiad cymunedol y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.

Positif	Niwtral	Negyddol
---------	---------	----------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar lechyd a llesiant	Dim newid	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Dim newid	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Dim newid	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Dim newid	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Mi fydd cynyddu y capasiti yn sicrhau digon o lefydd yn yr ysgolion ar gyfer holl blant y dalgylch a felly yn sicrhau addysg iddynt yn eu cymunedau	Positif
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Dim newid	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Mi fydd cynyddu y capasiti yn sicrhau digon o lefydd yn yr ysgolion ar gyfer holl blant y dalgylch a felly yn sicrhau addysg iddynt yn eu cymunedau	Positif

4. YSGOL LLANLLECHID

4.1 Yr Ysgol

Mae ysgol Llanllechid wedi ei lleoli uwchben Pentref Bethesda, sydd oddeutu 5 milltir o Ddinas Bangor.

Mae gan yr ysgol gapasiti meithrin i blwyddyn 6 o 249, gyda 270 o ddisgyblion rhwng 3-11 oed yn mynychu'r ysgol. Mae hyn yn golygu fod yr ysgol dros gapasiti o 21 o blant (Cyfrifiad Medi 2021).

Ar hyn o bryd mae 10 dosbarth yn yr ysgol, dosbarth meithrin, 2 ddosbarth yn dysgu blwyddyn derbyn, dosbarth Blwyddyn 1, a dosbarth Blwyddyn 2. Mae 3 dosbarth yn addysgu blynyddoedd 3 a 4 gyda'u gilydd, un dosbarth i flwyddyn 5 a dosbarth arall i flwyddyn 6. Mae'r dosbarth mwyaf yn 32 o ddisgyblion, a'r dosbarth lleiaf yn 17 o ddisgyblion.

Oherwydd datblygiadau tai newydd a'r effaith ar rhagamcanion niferoedd, rhagwelir bydd niferoedd yn yr ysgol yn parhau i fod yn uchel dros y 5 mlynedd nesaf a bod felly angen dosbarth ychwanegol.

4.2 Y Dalgylch

Mae dalgylch yr ysgol wedi ei lleoli yn Nalgylch Uwchradd Dyffryn Ogwen ac hefyd o fewn tafliad carreg i'r Ysgol Uwchradd. Y dalgylchoedd gyfagos yw dalgylchoedd Ysgol Abercaseg/Penybryn ac Ysgol Tregarth.

Mae Ysgol Llanllechid wedi ei lleoli yn Arfon ac oddi fewn ward Rachub, ond wedi ei nodi fel ward Arllechwedd yng Nghyfrifiad 2011. Mae data diweddaraf (Cyfrifiad 2011) yn dangos fod poblogaeth ward Arllechwedd yn 1,398.

4.3 Yr Economi

Mae 1,015 o bobl rhwng 16 a 74 mlwydd oed o fewn ward Arllechwedd. Mae 722 yn weithgar yn economaidd. Mae 293 o bobl yn yr un grŵp oedran yn anweithgar yn economaidd gyda 33 o'r rhain yn sâl neu'n anabl am gyfnod hir.

Mae'r math o ddiwydiant y mae'r boblogaeth yn weithgar ynddo yn amrywiol yn yr ardal, gyda'r gyfradd uchaf (16.1%) yn gweithio yn y maes iechyd a gwaith cymdeithasol.

4.4 Crynodeb O'r Amrywiol Gyfleusterau Sydd Yn Y Cymunedau

Mae'r wybodaeth isod wedi ei gasglu am ardal yr ysgolion sydd o dan sylw:

Canolfan Gymuned Neuadd Bentref	✓
Capel/Eglwys	✓
Trafnidiaeth Gyhoeddus	✓
Siop	✓
Caffi/Tafarn	✓
Swyddfa Bost	✓
Meddygfa/Fferyllfa	✓
Llyfrgell	✓
Cae Chwarae Plant	✓
Banc	X
Cartref Henoed	✓

Canolfan Hamdden	✓
Garej	✓
Atyniad Twristaidd	✓
Cylch Ti a Fi + Meithrin	✓

Ffynhonnell: Penaethiaid Mehefin 2022

4.5 Crynodeb o weithgareddau neu grwpiau y mae'r ysgol yn ymwneud yn rheolaidd a nhw:

Cylchoedd Meithrin/Ti a Fi	✓
Eisteddfodau (Lleol/Sirol/Cenedlaethol)	✓
Adrannau'r Urdd	✓
Ymweliadau a Glan Llyn / Llangrannog / Caerdydd	✓
Gweithgareddau eraill (chwaraeon, clybiau)	✓

Ffynhonnell: Penaethiaid Mehefin 2022

4.6 Amddifadedd

Mae Ward Arllechwedd ymhlith y 30-50% mwyaf difreintiedig yng Nghymru (rheng 855 allan o 1,909 o wardiau).

Mae nifer o feysydd yn llunio'r mynegai cyffredinol yma, gan gynnwys incwm, cyflogaeth, iechyd, addysg, mynediad i wasanaethau, diogelwch cymunedol, amgylchedd ffisegol a thai (gweler y tabl isod).

Nodir fod ward Arllechwedd ymhlith y 30-50% mwyaf difreintiedig mewn 4 allan o'r 8 maes ac ymhlith y 10-20% mwyaf difreintiedig mewn 2 faes.

Mae crynodeb isod o sut mae ward Arllechwedd wedi ei leoli yng nghyd-destun ardaloedd eraill yng Nghymru yn ôl y Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2014):

Maes	Ranc yng Nghymru, allan o 1909 o ardaloedd. 1 = mwyaf difreintiedig 1909 = lleiaf difreintiedig	Mwyaf difreintiedig % yng Nghymru
Incwm	927	ymlith y 30-50% mwyaf difreintiedig

Cyflogaeth	845	ymlith y 30-50% mwyaf difreintiedig
Iechyd	1,428	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Addysg	1,499	ymlith y 50% lleiaf difreintiedig
Mynediad i wasanaethau	205	ymlith y 10-20% mwyaf difreintiedig
Diogelwch cymunedol	707	ymlith y 30-50% mwyaf difreintiedig
Amgylchedd ffisegol	897	ymlith y 30-50% mwyaf difreintiedig
Tai	197	ymlith y 10-20% mwyaf difreintiedig

4.7 Cyd-destun yr ysgolion yn ôl Adroddiadau Arolygon Estyn (Mawrth 2016)

Fel rhan o adroddiadau Estyn bydd awduron yr adroddiadau, sef yr arolygwyr, yn gosod yr ysgolion o fewn cyd-destun ac yn manylu ar eu cysylltiadau cymunedol. Dyma'r cyd-destun a roddwyd i Ysgol Llanllechid gan arolygwyr Estyn:

“Lleolir Ysgol Gynradd Llanllechid ar gyrion pentref Rachub ger tref Bethesda. Daw o dan ofal awdurdod lleol Gwynedd. Mae 261 disgybl rhwng 3 ac 11 oed ar y gofrestr, yn cynnwys 31 o ddisgyblion oed meithrin rhan-amser. Mae'r disgyblion wedi eu rhannu rhwng naw dosbarth. Cymraeg yw prif gyfrwng gwaith a bywyd yr ysgol.”

4.8 Gwybodaeth ystadegol yr ysgolion

Ysgol	Capasiti Llawn (D – Bl6)	Nifer ar y gofrestr Medi 2021 (D – Bl6)	Nifer o Lefydd Gwag 2021 (D – Bl6)	Categori Cyfreithiol
Llanllechid	213	243	-20	Ysgol Gymunedol

4.9 Aseiad O Effaith Debygol Ar Y Gymuned

Er mwyn asesu effaith cymunedol y modelau posib, penderfynwyd greu meini prawf yn unol â argymhellion ystyriaethau aseiad cymunedol y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.

Positif	Niwtral	Negyddol
---------	---------	----------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a Llesiant	Dim newid	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Dim newid	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Dim newid	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Dim newid	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Mi fydd cynyddu y capasiti yn sicrhau digon o lefydd yn yr ysgolion ar gyfer holl blant y dalgylch a felly yn sicrhau addysg iddynt yn eu cymunedau	Positif
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Dim newid	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Dim newid	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Mi fydd cynyddu y capasiti yn sicrhau digon o lefydd yn yr ysgolion ar gyfer holl blant y dalgylch a felly yn sicrhau addysg iddynt yn eu cymunedau	Positif

5. CRYNODEB

Yn dilyn ystyried effaith y cynnig ar y 3 cymuned ni ragwelir fydd cynyddu capasiti yr ysgolion drwy ychwanegu dosbarth yn cael unrhyw effaith negyddol ar y cymunedau.

Rhagwelir y bydd cynyddu y capasiti yn creu digon o le i holl blant cynradd y 3 ddalgylch gan greu seilwaith gadarn ar gyfer y cymunedau a chreu'r amodau gorau i'r iaith Gymraeg a ffyniant y cymunedau.

Adroddiad Asesu Ansawdd a Safonau Addysg Ysgol Chwilog, Ysgol Bro Lleu ac Ysgol Llanllechid

1. YSGOL CHWILOG

Bu i Ysgol Chwilog gael ei harolygu gan Estyn yn Ionawr 2013 ble daethpwyd i'r casgliad mai digonol oedd perfformiad presennol yr ysgol ynghyd a'r rhagolygon gwella. Cydnabyddir fod yr ysgol wedi bod ar daith cymharol hir o ansefydlogrwydd yn arweinyddiaeth yr ysgol ac fod Pennaeth newydd yn ei swydd ers ychydig wythnosau.

Mae yr ysgol wedi cael arolygiad ym Mai 2022, ond nid yw'r adroddiad yn gyhoeddus hyd yma.

Mae crynodeb isod o arolygiad Ionawr 2013 yr ysgol.

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Pa mor dda yw'r deilliannau?	Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	Lefel y Dilyniant (os yn briodol)	
Chwilog	Ionawr 2013	Digonol	Digonol	Anfoddhaol	Ebrill 2014	Cynnydd Da

1.1 Aseiad o Effaith ar Ansawdd a Safonau Addysg

Positif	Niwtral	Negyddol
---------	---------	----------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Dim newid	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Dim newid	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	Mi fydd ychwanegu dosbarth yn sicrhau digon o le ar gyfer addysgu holl blant y dalgylch mewn dosbarthiadau addas o'r maint cywir.	Positif
Arweiniad a chymorth gofal	Dim newid	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Dim newid	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Dim newid	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Mi fydd ychwanegu dosbarth yn sicrhau digon o le ar gyfer addysgu holl blant y dalgylch mewn dosbarthiadau addas o'r maint cywir.	Positif

2. YSGOL BRO LLEU

Bu i Ysgol Bro Lleu gael ei harolygu gan Estyn yn Ionawr 2014 ble daethpwyd i'r casgliad mai da oedd perfformiad presennol yr ysgol gyda rhagolygon gwella yr ysgol yn ragorol. Cydnabyddir fod gan yr uwch reolwyr adnabyddiaeth drylwyr o anghenion yr ysgol a gweledigaeth glir ynghylch ei datblygiad; ac fod gan yr ysgol hanes llwyddiannus o arloesi gyda blaengaredd newydd gyda dulliau gwahanol o weithio.

Mae crynodeb isod o arolygiad Ionawr 2014 yr ysgol.

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Pa mor dda yw'r deilliannau?	Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?
Bro Lleu	Ionawr 2014	Da	Rhagorol	Rhagorol

2.1 Aseiad o Effaith ar Ansawdd a Safonau Addysg

Positif	Niwtral	Negyddol
----------------	----------------	-----------------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Dim newid	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Dim newid	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	Mi fydd ychwanegu dosbarth yn sicrhau digon o le ar gyfer addysgu holl blant y dalgylch mewn dosbarthiadau addas o'r maint cywir.	Positif
Arweiniad a chymorth gofal	Dim newid	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Dim newid	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Dim newid	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Mi fydd ychwanegu dosbarth yn sicrhau digon o le ar gyfer addysgu holl blant y dalgylch mewn dosbarthiadau addas o'r maint cywir.	Positif

3. YSGOL LLANLLECHID

Bu i Ysgol Llanllechid gael ei harolygu gan Estyn yn Mawrth 2016 ble daethpwyd i'r casgliad mai da oedd perfformiad presennol yr ysgol ynghyd a'r rhagolygon gwella. Nodir fod gan yr arweinwyr weledigaeth glir sy'n seiliedig ar sicrhau safonau uchel a lles disgyblion ac fod gan arweinwyr ddealltwriaeth gywir o'i chryfderau a'r meysydd sydd angen iddi eu gwella.

Mae crynodeb isod o arolygiad Mawrth 2016 yr ysgol.

Ysgol	Blwyddyn yr archwiliad	Pa mor dda yw'r deilliannau?	Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?
Llanllechid	Da	Da	Da	Da

3.1 Asesiad o Effaith ar Ansawdd a Safonau Addysg

Positif	Niwtral	Negyddol
----------------	----------------	-----------------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Dim newid	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Dim newid	Niwtral
Profiadau addysgu a dysgu	Mi fydd ychwanegu dosbarth yn sicrhau digon o le ar gyfer addysgu holl blant y dalgylch mewn dosbarthiadau addas o'r maint cywir.	Positif
Arweiniad a chymorth gofal	Dim newid	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Dim newid	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Dim newid	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Mi fydd ychwanegu dosbarth yn sicrhau digon o le ar gyfer addysgu holl blant y dalgylch mewn dosbarthiadau addas o'r maint cywir.	Positif

4. CASGLIAD

Yn dilyn cynnal asesiad effaith y cynnig ar ansawdd a safonau addysg, rydym o'r farn y byddai cynyddu capasiti yn y 3 ysgol drwy ychwanegu dosbarth yn sicrhau digon o le ar gyfer addysgu holl blant y dalgylch mewn dosbarthiadau addas o'r maint cywir.

Aseiad Effaith ar Drefniadau Teithio Ysgol Chwilog, Ysgol Bro Lleu ac Ysgol Llanllechid

1. POLISI CLUDIANT CYNGOR GWYNEDD

Yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd, mae cludiant am ddim ar gael:

- ar gyfer dysgwyr sy'n byw 2 filltir neu ymhellach o'r ysgol yn eu dalgylch, neu'r ysgol agosaf (dim yn cynnwys disgyblion dosbarth meithrin).
- pan fo dysgwyr sy'n derbyn addysg gynradd yn byw llai na 2 filltir i ffwrdd o ysgol (neu safle ysgol) y dalgylch ac nad oes ganddynt felly hawl i gludiant di-dâl, ond yn teithio i ysgol ar hyd ffordd mae'r Cyngor yn ei hystyried yn beryglus iawn.

Mae'r polisi cludiant i'w weld yn y llawlyfr i rieni:

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Trigolion/Dogfennau-trigolion/Ysgolion-a-dysgu---dogfennau/Talu-eich-ysgol/Gwybodaeth-i-Rieni-2019-20-2.pdf>

2. Y SEFYLLFA BRESENNOL

Ar hyn o bryd does 'run disgybl yn derbyn cludiant am ddim i Ysgol Bro Lleu, mae 4 yn derbyn cludiant am ddim i Ysgol Chwilog a 2 i Ysgol Llanllechid.

3. CASGLIAD

Gan ein bod yn edrych ar gynyddu capasiti y 3 ysgol er mwyn ymateb i rhagamcanion cynnydd o fewn eu dalgylchoedd, a'n rhagweld fydd cartrefi mwyafrif y plant o fewn 2 filltir i'r ysgol, gan gymryd y niferoedd presennol sy'n derbyn cludiant am ddim fel meincnod, ni ragwelir fydd unrhyw effaith o nod ar drefniadau teithio o ganlyniad i gynyddu capasiti yr ysgolion dan sylw.